

Wonen is inspiratie voor voorstelling 'Romte'

ELISABETH POST

LEEUWARDEN Eelco Venema schreef en regisseert een voorstelling over wonen. *Romte* is een reis door de Nederlandse woongeschiedenis. „Ik ha besocht fan wat gruts, wat lyts te meitsjen”, zegt Venema.

„Wenjen is sa gewoan, dat wy der net by stilstean.” Maar achter de manier waarop dorpen en steden zijn ingericht, gaat een visie schuil. Die van architecten, stedenbouwkundigen, bouwers en overheden. Vrijdagmiddag kregen studenten bouwkunde van Hogeschool NHL Stenden in het gebouw van Tryater in Leeuwarden een voorproefje van de voorstelling *Romte* en gaf Sanne van Drenth (25) een lezing over 'Centraal Wonen'. Ze schreef er voor haar master architectuurgeschiedenis aan de VU Amsterdam vorig jaar een scriptie over.

Iedereen verlangt naar geborgenheid, zegt Venema. „Wolst dochs eins wenje op in plak dêr'tst dy goed fielt.” Een huis moet ook een plek zijn waar je met plezier verblijft. Immers, het leven is dan zoveel leuker, elke dag ontwaken in een omgeving die bij je past. Tijdens het schrijven van *Romte* ontdekte Venema dat hij zich eigenlijk niet meer zo thuis voelde in zijn appartement. „Ik ha doe besletten de boel op te knappen. En no fielt ik my der wol wer goed. Ik kom wer graach thús.”

Tijdens zijn onderzoek naar allerlei vormen van wonen, alleen of met elkaar, stuitte hij online op de scriptie van Van Drenth. Zij bestudeerde het fenomeen 'Centraal Wonen'. Het is een alternatieve woonvorm waarbij verschillende bewoners ieder afzonderlijk in een eigen huis wonen. De bewoners maken gebruik van meerdere gemeenschappelijke voorzieningen, zoals een keuken, wasruimte, werkplaats en een tuin. Het Centraal Wonen was in de jaren zeventig een reactie van architecten en stedenbouwkundigen op de ideeën over bouwen in de jaren vijftig.

Sanne van Drenth geeft haar lezing over 'Centraal Wonen' aan studenten bouwkunde. FOTO HOGE NOORDEN/JACOB VAN ESSEN

Na de oorlog was er woningnood en werd vooral snel, veel (van hetzelfde) en hoog gebouwd.

Het idee was bijvoorbeeld dat flatbewoners elkaar op de galerijen en de groene ruimte rond de flat zouden ontmoeten. Maar de wederopbouw kende een keerzijde: mensen voelden zich niet prettig in de flats. Er waren weliswaar voorzieningen in de buurt, maar toch vereenzaamen veel mensen, zegt Van Drenth.

'De fraach is: hoe wolle wy libje. Hoe folje wy ús romte yn'

„Ze misten de tuin en een praatje met de burens. Tussen de flats stond altijd wind. Het idee van een ontmoetingsplek was goed, maar mensen zochten elkaar daar natuurlijk niet op.” Was er tot dan toe voor de mensen gebouwd, in de jaren zeventig werd met bewoners gesproken en gevraagd hoe zij wilden leven. Een veel socialere benadering.

In *Romte* wil Venema laten zien hoe mensen door de jaren heen woonden en hoe ze zich tot elkaar verhouden. „Ik sykje altyd nei it gedrach fan minsken. Wêrom wenje bygelyks minsken yn ús lân op gemiddeld 65 kante meter, wylst se yn Ingelân en Dútslân genôch ha oan 45 kante meter?” Ruimte is voor Venema iets wat blanco is en wat je zelf naar believen in kunt vullen. Dat kunnen je gedachten zijn, maar ook een huis of een kamer. „De fraach is: hoe wolle wy libje, sawol allinnich as mei mekoar. Hoe folje wy ús romte yn.”

Het is een luchtige en kritische *sitcom* in vier bedrijven. Vier personages reizen door de tijd: van de woningnood in de jaren vijftig, tot de excentrieke woonideeën in de jaren zeventig en van de individualisering in de jaren negentig tot het heden waar opnieuw woningnood heerst.

Eén van de scènes speelt zich af in de jaren zeventig, waarin Gloria (Marjolein Ley) en haar buurman (Lourens van den Akker) verschillend denken over hoe ze met de ruimte willen omgaan. Hij is conservatief en houdt niet van verandering. Zij kijkt naar de toekomst, stelt zich open voor de wereld. „Alle stekken fuort, dan ha wy mei ús allen ien grutte tún”, zegt ze. Hoe de studenten bouwkunde willen wonen, vraagt Van Drenth. Natuurlijk willen de meeste samen wonen. „Maar je moet je wel zo nu en dan terug kunnen trekken.”

De locatievoorstelling *Romte* toert van 7 oktober (première) tot en met 17 december door de provincie en wordt voornamelijk opgevoerd in werkplaatsen van bouwbedrijven. Meer info en kaarten: www.tryater.nl

Marjolein Ley en Lourens van den Akker spelen een scène uit de voorstelling *Romte*. FOTO HOGE NOORDEN/JACOB VAN ESSEN